

Henriksson, Nils
Tel: 010-698 11 41
Nils.henriksson@naturvardsverket.se

BESLUT
2016-04-21 Ärendenr:
NV-02411-16

Föreningen Södermanlands Ornitologer
Att: Ingvar Jansson
E-post: c.ingvar.jansson@gmail.com

Stockholms Ornitologiska Förening
Att: Tomas Viktor
E-post: tomas.viktor@bredband.net

Överklagande av Länsstyrelsens i Södermanlands län beslut om skyddsjakt efter storskarv, länsstyrelsens dnr 218-6745-2015

Beslut

Naturvårdsverket avskriver ärendet från vidare handläggning.

Bakgrund

Länsstyrelsen i Södermanlands län beslutade den 22 februari 2016 om skyddsjakt efter storskarv på ön Snöholmen, fastigheterna Trosa 10:64 och Tureholm 2:1, i Trosa kommun. Jakten får ske efter 50 skarvar i samband med skarvarnas ankomst och etableringsfas under tidig vår, längst till och med den 31 mars 2016. Länsstyrelsen beslutade med stöd av 59 § jaktförordningen (1987:905) att beslutet skulle gälla omedelbart, utan hinder av att det överklagas.

Länsstyrelsen motiverade sitt beslut bl.a. enligt följande. Lindblomsbjörnbäret (*Rubus mortensenii*) är endemisk för Danmark, Norge och Sverige. Arten är känd från Snöholmen utanför Trosa sedan 1894 och har funnits där i över 100 år, sannolikt betydligt längre. Enligt tillgängliga uppgifter är fyndet det nordligaste kända, och närmast kända svenska förekomst i övrigt är på norra Öland, ca 20 mil söderut. Ingen annan förekomst är påvisad i Södermanlands län. Arten var till år 2005 beskriven som hotad i den svenska rödlistan, men eftersom arten senare upptäckts på många platser på Öland och längs den södra Smålandskusten bedöms den inte längre vara hotad. Ur ett bevarandeperspektiv är en isolerad förekomst som denna av särskilt intresse.

Storskarvarnas etablering på Snöholmen hotar det bestånd av lindblomsbjörnbär som finns på ön, vilket framgår av en rapport som bifogats ansökan. Sökanden,

Trosa kommun, har under ett par år försökt att komma till rätta med problemet genom skrämselinsatser utan att det har haft någon effekt på skarvkolonin. Av underlaget framgår det att lindblomsbjörnbäret främst finns på den nordöstra sidan av ön i den täta lövskogen. För att skapa bäst förutsättningar för lindblomsbjörnbärets överlevnad på ön så är det framförallt i det området som det i första hand krävs insatser. En selektiv trädfällning av skuggande träd i den nordöstra delen kan förbättra lindblomsbjörnbärets förutsättningar genom ett större ljusinsläpp.

En skyddsjakt kan minska antalet skarvar på ön och därmed begränsa mängden spillning som hämmar lindblomsbjörnbärets överlevnad. Skyddsjakten anses inte påverka skarvens bevarandestatus negativt, varken nationellt eller regionalt.

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet enligt 23 a § jaktförordningen ge tillstånd till skyddsjakt efter skarv. Tillstånd får lämnas om det inte finns någon annan lämplig lösning, och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Tillstånd kan bland annat lämnas för att skydda vilda växter eller bevara livsmiljöer för sådana växter. Länsstyrelsens samlade bedömning är att jakt kan beviljas med de villkor som framgår av beslutet.

Föreningen Södermanlands Ornitologer och Stockholms Ornitologiska Förening (föreningarna) överklagar beslutet, yrkar inhibition samt att beslutet upphävs. Föreningarna anför bl.a. följande. Beslutsunderlaget är undermåligt – beslutet saknar vetenskaplig grund och dokumentation saknas helt. Någon allvarlig skada har inte konstaterats på lindblomsbjörnbäret och arten är inte hotad i landet enligt rödlistan. Tvärtemot påståendet att skarvarna dödar växten så är det oklart hur missgynnad lindblomsbjörnbäret faktiskt är på kort respektive lång sikt. Att skarvarna hjälper till att glesa ut trädbeståndet är positivt för växten. Lindblomsbjörnbärets status i länet är inte heller klarlagd och det saknas riktade studier i rätt biotop som fastställer rätt status. På andra orter i landet har sådana studier på kort tid avsevärt ökat antalet kända växtplatser. Det har inte vidtagits förebyggande åtgärder för den vilda växtart man nu tänk gynna genom skyddsjakt på en vild skyddad fågelart – t.ex. växthustak över de mest hotade växtplatserna eller att flytta växtplantor till andra lämpliga platser i närheten. Igenväxningsprocessen av träd har pågått under lång tid utan åtgärd från markägarna. Dödande av skarv i bokammaren är populationsdecimering, vilket inte är tillåtet. Sökanden begär att få skjuta 100 vuxna skarvar, men länsstyrelsen har beviljat dödande av 50 stycken, med syfte att skarvarna ska skrämmas bort från sin boplats som är en stor koloni. Den tänkta åtgärden skapar nya problem på nya öar – skarvarna har etablerat sig i en hägerkoloni på Snöholmen för att de utsatts för störningar/predation på öar längre ut. Mönstret är välkänt då skarv som utsatts för störningar flyttar närmare fastlandet och bildar större kolonier. En långsiktig plan och målsättning för vad man vill åstadkomma med beslutet saknas. För att långsiktigt åstadkomma gynnsamma förhållanden för lindblomsbjörnbäret och samtidigt kunna behålla de många fågelarter som häckar och livnär sig på ön krävs en noga genomtänkt strategi, vilket saknas i såväl beslutet som i ansökan.

Ej slutligt beslut

Naturvårdsverket beslutade den 18 mars 2016 att beslutet tills vidare inte får verkställas i avvaktan på att ärendet slutligen avgörs av Naturvårdsverket eller Naturvårdsverket dessförinnan beslutar annat (inhibition).

Skäl***Aktuell bestämmelse***

Enligt 23 a § jaktförordningen får beslut om skyddsjakt meddelas för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Naturvårdsverkets bedömning

Eftersom tiden för den aktuella skyddsjakten har passerat har ärendet förlorat sin aktualitet och ska därför avskrivas. Naturvårdsverket anser dock att det ändå är angeläget att Naturvårdsverket uttalar sig i sak, eftersom det finns ett behov av vägledande uttalanden på området.

Skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter

Det överklagade beslutet om skyddsjakt har meddelats med stöd av 23 a § 1 st 4 p jaktförordningen. Det framgår varken av jaktförordningen eller av bakomliggande direktiv vilken typ av fauna, flora eller livsmiljöer som omfattas, eller vilken typ av hot som ska föreligga, för att skyddsjakt enligt denna bestämmelse ska vara möjlig.

Enligt EU-kommissionens vägledning kan bestämmelsen användas för att minska en viss arts negativa effekter på känsliga, sällsynta, hotade eller endemiska arter och livsmiljöer (exempelvis sådana som förtecknas i bilagorna till Direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet)). Det är osannolikt att en vanlig och livskraftig arts intressen ska prioriteras framför en arts intressen som uppfyller kriterierna i artiklarna 1(c) och 1(g) i art- och habitatdirektivet.¹

I Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skyddsjakt (s. 19) anges bl.a. följande. För att skyddsjakt ska aktualiseras bör det vara frågan om en annan art/livsmiljö som är mer hotad i det aktuella området än den art som skulle vara föremål för skyddsjakt. Generellt bör följande gälla för avvägningen

- Behovet av skydd eller kontinuerlig hävd av den art respektive livsmiljö som hotas bör vägas mot behovet av skydd av den art som skyddsjakten skulle riktas mot
- Avvägningen bör framför allt ske utifrån hur bevarandestatusen för respektive art/livsmiljö påverkas på regional och nationell nivå.

¹ Kommissionens vägledning om strikt skydd för djurarter av intresse för gemenskapen i enlighet med rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer, s 53.

Även om lindblomsbjörnbäret inte längre är en rödlistad art anser Naturvårdsverket att dess förekomst på Snöholmen, vilket troligtvis är den nordligaste lokalen för arten, är skyddsvärd. Naturvårdsverket anser därför i likhet med länsstyrelsen att det är av vikt att åtgärder vidtas för att skydda lindblomsbjörnbäret och dess livsmiljö på Snöholmen.

Naturvårdsverket utesluter inte att skydds jakt efter skarv är en åtgärd som behövs för att ge förekomsten av lindblomsbjörnbär på Snöholmen förutsättningar att finnas kvar långsiktigt. Det ankommer emellertid på länsstyrelsen att visa att den aktuella åtgärden – skydds jakt efter 50 skarvar – faktiskt är ändamålsenlig utifrån syftet att skydda lindblomsbjörnbäret och dess livsmiljö.

I länsstyrelsens beslutsunderlag finns en PM från Hans Rydberg, Linnea – Natur och Ekologi, där det bl.a. anges att tre faktorer talar för att lindblomsbjörnbäret har en osäker framtid på Snöholmen – beskuggning av bestånden genom igenväxning, beskuggning genom ökningen av kvävegynnade växter samt pålagring av spillning på bladen. Han menar bl.a. att en artinriktad skötsel som innebär att ön befrias från skarv, öppnas upp och åter betas, skulle innebära att förekomsten av lindblomsbjörnbär ges förutsättningar att finnas kvar långsiktigt.

Utifrån tillgängligt underlag anser Naturvårdsverket det rimligt att anta att skarvarnas närvaro på ön utgör ett långsiktigt hot mot lindblomsbjörnbäret. Det är dock oklart om skydds jakt efter 50 skarvar får någon effekt för skarvnärvaron på ön. Skarvkolonin hyser avsevärt fler skarvar än 50 individer, och de bon och boträd som kommer att stå tomma efter de skjutna individerna kommer sannolikt att snabbt locka till sig nya skarvar. Då det är troligt att den aktuella skydds jakten har ringa betydelse för skarvnärvaron på ön är det också troligt att jakten har ringa betydelse för lindblomsbjörnbäret och dess livsmiljö.

Naturvårdsverket anser därför att länsstyrelsen inte visat att det undantag från fågeldirektivet som beslutet om skydds jakt innebär är ändamålsenligt i förhållande till syftet att skydda lindblomsbjörnbäret och dess livsmiljö.

Annan lämplig lösning till skydds jakt

För att skydds jakt ska vara tillåten krävs att det inte finns en annan åtgärd, eller en kombination av åtgärder, än skydds jakt som kan uppnå syftet – i detta fall att skydda lindblomsbjörnbäret och dess livsmiljö. Skydds jakt är ett sista alternativ när alla andra rimliga alternativ har uteslutits.

Länsstyrelsen har utöver skydds jakt efter storskarv beslutat om en selektiv trädfällning av skuggande träd i den nordöstra delen av Snöholmen. Däremot har länsstyrelsen bedömt att det inte finns tillräckligt bra underlag för att bevilja dispens från artskyddsförordningen genom att fälla storskarvens boträd.

Naturvårdsverket anser i likhet med föreningarna att det behövs en långsiktig plan för att åstadkomma gynnsamma förhållanden för lindblomsbjörnbäret på Snöholmen. Här finns flera åtgärder på såväl kort som lång sikt att beakta – bl.a. skötsel som innebär att skuggande vegetation avlägsnas genom röjning av buskar, sly och diverse annan vegetation samt borttagande av träd. Åtgärdernas

konsekvenser för övriga eventuellt skyddsvärda växt- och djurarter som finns på ön måste då även utredas.

Som framförts ovan utesluter Naturvårdsverket inte att skydds jakt efter skarv kan visa sig nödvändig för att skydda lindblomsbjörnbäret och dess livsmiljö på Snöholmen. Naturvårdsverket anser emellertid att det saknas tydlig utredning av om det är möjligt för skarv och lindblomsbjörnbär att samexistera långsiktigt på Snöholmen, och om så är fallet på vilken nivå skarvpopulationen bör befinna sig.

Naturvårdsverket anser mot bakgrund av det ovan anförda att det av befintlig utredning inte framgår att det saknas annan lämplig lösning än skydds jakt för att uppnå syftet. Länsstyrelsen har således inte visat att detta kriterium för skydds jakt är uppfyllt.

Gynnsam bevarandestatus

Naturvårdsverket anser, i likhet med länsstyrelsen, att skydds jakten efter storskarv i det aktuella beslutet inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

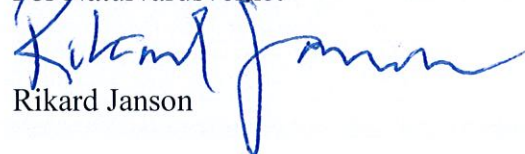
Slutsats

Länsstyrelsen har inte visat att samtliga kriterier för skydds jakt är uppfyllda. Eftersom tiden för den aktuella skydds jakten har passerat ska ärendet avskrivas.

Detta beslut får enligt 58 § 1 jaktförordningen inte överklagas.

Beslut i detta ärende har fattats av biträdande avdelningschefen Rikard Janson. Vid den slutliga handläggningen i övrigt har deltagit sektionschefen Gunilla Ewing Skotnicka, handläggarna Björn-Axel Beier, Krister Mild och Christer Pettersson samt juristen Nils Henriksson, den sistnämnde föredragande.

För Naturvårdsverket

Rikard Janson

Nils Henriksson

Kopia till:

Länsstyrelsen i Södermanlands län

